

Themapakket

Docentenhandleiding | mbo

Inhoudsopgave

1. Over de Week van het geld	03
Hoe maak jij je gelddromen waar?	03
Hoe kunnen studenten dromen met geld?	03
2. Inhoud van het themapakket	04
Onderdelen van het themapakket	04
3. Toelichting onderdelen per les.....	05
Les 1 (<i>instructie en toelichting per scherm</i>).....	05
Les 2 (<i>instructie en toelichting per scherm</i>)	09
Les 3 (<i>instructie en toelichting per scherm</i>)	14
4. Explainervideo's	17
Opbouw van de Explainers	17

Dit Themapakket is een uitgave in het kader van de Week van het geld 2025, een initiatief van Platform Wijzer in geldzaken | weekvanhetgeld.nl

Wijzer in geldzaken is een initiatief van het ministerie van Financiën, waarin partners uit de financiële sector, de wetenschap, de overheid en onderwijs-, voorlichtings- en consumentenorganisaties hun krachten bundelen om mensen in Nederland voor te bereiden op het maken van financiële keuzes. Het platform wordt mede mogelijk gemaakt door de Nederlandse Vereniging van Banken, het Verbond van Verzekeraars, de Pensioenfederatie, het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, De Nederlandsche Bank, de Autoriteit Financiële Markten en Nibud. | wijzingeldzaken.nl

Vragen over dit themapakket?

Neem contact op via info@wijzingeldzaken.nl of www.weekvanhetgeld.nl/contact

1. Over de Week van het geld

De Week van het geld is een initiatief van het platform [Wijzer in geldzaken](#). Onder het motto ‘jong geleerd is oud gedaan’ wil het platform jongeren voorbereiden op het maken van financiële keuzes, nu en in de toekomst. De Week van het geld is een belangrijke aanjager voor het structureel stimuleren van financiële vaardigheden van jongeren, zowel op school als thuis.

Hoe maak jij je gelddromen waar?

Welke gelddromen hebben jouw studenten? Kinderen dromen misschien van lego, een spelcomputer of samen met vrienden naar de bioscoop. Daar waar jongeren misschien wel dromen van een verre reis of op kamers gaan. Zomaar wat voorbeelden van dromen waar geld mee gemoeid is. Maar hoe kom je aan geld? En hoe maak je verstandige geldkeuzes? En hoe zorg je ervoor dat je grip houdt op je uitgaven?

Daarom is het thema voor de 14e editie van de Week van het geld: ‘Hoe maak jij je gelddromen waar?’. Met dit thema zetten we jongeren in hun kracht door ze te leren hoe verstandige geldkeuzes kunnen bijdragen aan het realiseren van hun gelddromen. Leerkrachten en docenten kunnen eenvoudig meedoen aan de Week van het geld door gebruik te maken van onze gratis gastlessen en themapakketten, beschikbaar voor het basisonderwijs, voorgezet onderwijs en mbo.

Hoe kunnen studenten dromen met geld?

Geld is een belangrijk onderdeel van onze maatschappij. In de basisschoolleeftijd doen kinderen vaak al hun eerste aankopen. Later als jongvolwassenen, ontwikkelen jongeren steeds meer een continue geldstroom via inkomsten en uitgaven. Toch vinden jongeren geld vaak dan nog best spannend, of ze overschatten juist hun vaardigheden. Financiële educatie leert leerlingen en studenten hoe ze zelf verstandige geldkeuzes kunnen maken. Zodat ze controle hebben over hun eigen geld en dat kunnen gebruiken om hun dromen mee te verwezenlijken. De Week van het geld richt zich deze editie op de volgende drie onderwerpen:

- **Financiële basisvaardigheden:** de kennis en kunde die je nodig hebt om zelf verstandige geldkeuzes te maken, zowel nu, als voor het bereiken van je gelddroom. Denk aan budgetteren en dagelijkse bankzaken, maar ook het regelen van je verzekeringen en pensioen.
- **Grip op de snelheid van geld:** financiële verleidingen zijn er voor jongeren overal. Denk aan influencers, in-game aankopen en de slimme trucjes van geldcriminelen. Maar hoe zorg je dat je inkomsten en uitgaven in balans blijven en je je droom niet uit het oog verliest?
- **Geld verdienen:** kinderen kunnen geld verdienen door klusjes te doen of spullen te verkopen op de vrijmarkt, terwijl jongeren een (bij)baan kunnen nemen of nadenken over crypto, beleggen of het starten van een eigen onderneming.

2. Inhoud van het themapakket

Geef eenvoudig je een eigen financiële les met ons gratis 'Hoe maak jij je gelddromen waar?' themapakket! Het pakket bestaat uit 3 lessen met een introductievideo en een activerende opdracht. Het doel van het themapakket is om studenten bewust te maken hoe slimme geldkeuzes kunnen helpen bij het waarmaken van hun geldromen. Het themapakket is geschikt voor alle leerjaren, niveaus en opleidingsrichtingen.

Jongeren kunnen dromen van een smartwatch, een spelcomputer of een mooie reis - allemaal dromen waar geld voor nodig is. Maar hoe kom je aan dat geld? Hoe maak je een budgetplan? En hoe zorg je ervoor dat je niet te veel geld uitgeeft via reclames, influencers en in-game aankopen? Met de (les)materialen uit het themapakket geef je in een handomdraai een financiële les waarmee je jouw studenten helpt in te zien hoe goed omgaan met geld kan helpen dromen en doelen waar te maken.

Onderdelen van het themapakket

1. Klassikale les (les 1)

In de eerste les bekijken de studenten een video waarin leeftijdsgenoten aan het woord zijn en het thema inleiden. Daarna analyseren studenten hun uitgaven van de afgelopen maand en formuleren een persoonlijk spaardoel op korte termijn. Wat verwachten ze dat de aankoop hen gaat opleveren? Worden ze er gelukkig van? De studenten maken een opzet voor hun spaarplan, op basis van hun eigen inkomsten en uitgaven.

2. Activerende opdracht (les 2 en 3)

In de tweede les denken de studenten na over manieren om extra geld te verdienen en het stellen van prioriteiten: als ik dit doel wil behalen, wat moet ik daar dan voor doen en wat kan ik beter niet doen? Met elkaar denken ze na over hoe ze om kunnen gaan met financiële tegenslagen: hoe kun je deze overwinnen? Hoe ga je om met financiële verleidingen? Welke tips kun je een ander geven? Met de inzichten die de studenten hebben opgedaan, maken ze het spaarplan af. In kleine groepjes bespreken de studenten hun spaardoel: is het realistisch?

In de derde les proberen studenten het groepje te overtuigen van hun gelddroom en spaarplan door middel van een presentatie. Binnen het groepje krijgt iedereen een rol toegewezen (denk aan een vriend, DUO of een werkgever). De groep stelt kritische vragen. Lukt het de presentator de groep, en zichzelf, te overtuigen van de haalbaarheid van zijn/haar gelddroom?

3. Explainervideo's

Bekijk met je studenten onze korte uitlegfilmpjes over financiële onderwerpen als financiële verleidingen, rekeningen en geldcriminaliteit. De video's eindigen met enkele vragen en vormen een goede gespreksopener voor in de klas.

4. Docentenhandleiding

In deze docentenhandleiding vind je de lesinstructies, tips en achtergrondinformatie over de onderwerpen die in de lessen behandeld worden.

3. Toelichting onderdelen per les

Les 1

In deze les analyseren de studenten hun inkomsten en uitgaven van de afgelopen maand: welke uitgaven behoren tot vaste lasten? Welke uitgaven droegen bij aan meer geluk? Welke uitgaven had je achteraf niet hoeven doen? Waarom deed je ze toch? Was het een gevoel, groepsdruk of werd je op een andere manier beïnvloed? De studenten formuleren een persoonlijke gelddroom op middellange termijn. Wat verwachten ze dat de aankoop hen gaat opleveren? Vervolgens maken de studenten een opzet voor hun spaarplan, op basis van hun eigen inkomsten en uitgaven, en berekenen ze hoeveel geld ze maandelijks opzij moeten zetten om hun doel te bereiken.

Open de les in LessonUp

Instructies

Met een paperclip is aangegeven bij welke slide je een bijlage nodig hebt.

- Als het voor de groep of voor een individuele student niet fijn is om in de klas met hun privégegevens aan de slag te gaan, gebruik dan het overzicht van de bank-app van Finn. Bijlage: Rekeningoverzicht Finn. Digitaal of geprint voor iedere student
- Bijlage: Mijn maandoverzicht. Digitaal of geprint voor iedere student
- Bijlage: Mijn gelddroom. Digitaal of geprint voor iedere student

Toelichting per scherm

Slide 1 - Titelslide

Slide 2 – Instructievideo (8 minuten)

Laat de introductievideo zien. Ga dan in gesprek over wat de studenten gezien en gehoord hebben. Vragen die je kunt stellen zijn:

- Wat vind je van de gelddromen van de studenten in de video?
- Waar kun je jezelf in herkennen?
- Vind je sparen belangrijk? Waarom?

Een gelddroom

Praat samen over wat een gelddroom is. Wat is het verschil tussen een gelddroom en iets dat je gewoon graag zou willen hebben?

Leg uit dat een gelddroom vaak aan drie voorwaarden voldoet:

- Het levert je iets op, je wordt er gelukkig van.
- Je vindt het echt heel jammer als het niet doorgaat.
- Je wilt er graag voor sparen, ook als je er andere dingen voor moet laten.

Vertel dat de studenten in de komende drie lessen gaan bedenken wat hun geldddroom is en ze leren hoe je steeds dichterbij het waarmaken van je geldddroom komt, door geld te sparen en te verdienen.

Slide 3 – Woordweb (4 minuten)

De studenten denken na over hun geldddroom op middellange termijn, iets wat ze binnen drie maanden tot een jaar zouden willen bereiken. Dit kan iets zijn waar ze nu al voor sparen of iets nieuws. Moedig de studenten aan om niet alleen over spullen na te denken, maar ook over immateriële zaken. Zijn er dingen die ze graag willen doen, ervaren of zien? De studenten delen hun geldddroom in de woordwolke.

Besprek enkele antwoorden. Zitten er inspirerende geldddromen tussen?

Het is belangrijk dat de studenten nadenken over iets dat ze heel graag willen en daarbij kunnen uitleggen wat deze aankoop hen oplevert. Denk aan sparen voor een uitwisseling naar Spanje, omdat je de Spaanse taal wilt leren. Sparen voor een scooter, zodat je je vriend makkelijker kunt opzoeken. Sparen voor je inboedel, omdat je graag op kamers wilt. Sparen voor een concert, omdat het maar zelden voorkomt dat die artiest naar Nederland komt. Of sparen voor een reis naar New York, omdat je beste vriendin daar studeert.

Slide 4 – Lesdoelen (1 minuut)

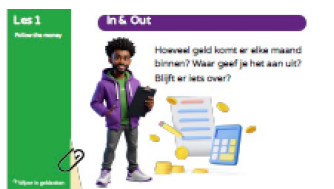
Vertel de studenten wat het doel is van de lessenserie: inzicht krijgen in jouw eigen geldkeuzes en de gevolgen ervan.

Slide 5 – Lesdoelen (2 minuten)

Besprek kort de doelen van de les en leg de link naar de praktijk:

- Hoe kun je nu al zorgen dat je klaar bent voor toekomstige uitgaven?
- Welke kennis en vaardigheden heb je nodig om goed met je geld om te kunnen gaan?

Slide 6 – Inkomsten en uitgaven (8 minuten)

Laat studenten met behulp van hun bank-app of het Rekening-overzicht van Finn de pdf Mijn maandoverzicht digitaal invullen. Je kunt het overzicht ook printen en uitdelen. Dit overzicht gaat de studenten inzicht geven in hun eigen inkomsten- en uitgavenpatroon.

De studenten zetten al hun inkomsten en uitgaven onder elkaar. Help de studenten eventueel om de posten samen te voegen, zodat er een overzichtelijk geheel ontstaat. (Denk aan: schoolkantine, supermarkt, cadeaus.)

Geluksmeter

De kolom 'Geluksmeter' hoeven ze nog niet in te vullen.

Drie soorten uitgaven

Bespreek de drie soorten uitgaven: dagelijkse uitgaven (om het dagelijks leven mogelijk te maken), incidentele uitgaven (niet regelmatig en soms onverwachts) en vaste lasten (elke periode hetzelfde, voorspelbaar). Welke voorbeelden uit hun eigen overzicht kunnen ze bij deze categorieën noemen?

Slide 7 – ... (10 minuten)

Soms geef je geld uit aan iets, maar denk je achteraf: waarom heb ik dit eigenlijk gekocht? En een andere keer denk je: dit is de aankoop van het jaar! Is dit herkenbaar? Welke aankopen maken je echt gelukkig?

Vul de poll in met de klas.

Laat studenten daarna de geluksmeter per uitgave invullen. De studenten geven hun uitgaven een cijfer tussen 0 en 10. Als de studenten de bank-app van Finn hebben gebruikt, doen ze net alsof het hun eigen uitgaven waren.

De studenten bespreken de geluksmeters in groepjes na. Denken ze hetzelfde over geldgeluk? Laat ze nadenken over vragen als:

- Met welke aankoop ben je heel erg blij? Is het gevoel van blijdschap tussen de aankoop en nu hetzelfde gebleven?
- Waarom geef je geld uit aan dingen die je niet echt gelukkig maken? Is dit gemak, groepsdruk of verveling?
- Is er een verband tussen geluk en vaste lasten, geluk en dagelijkse uitgaven en geluk en incidentele uitgaven? Zijn vaste lasten bijvoorbeeld minder leuk dan incidentele uitgaven? Zijn ze daardoor ook minder belangrijk?

Houd er rekening mee dat er ook studenten zijn die alleen geld kunnen uitgeven aan vaste lasten en weinig geld kunnen uitgeven aan leuke dingen.

Slide 8 – Spaarplan (10 minuten)

Vraag de studenten wat een spaarplan is en welke informatie je nodig hebt om een spaarplan te maken. Vertel dat een spaarplan een planmatige opzet is om te kijken naar je spaargeld. Een spaarplan geeft inzicht in je huidige spaargeld en hoeveel geld je per maand kunt sparen. Een spaarplan kan je helpen om je geldddroom waar te maken.

Hoe maak je een spaarplan?

Bespreek nu met de studenten hoe ze hun spaarplan kunnen maken. De eerste stap is het overzicht van inkomsten en uitgaven, wat ze al hebben ingevuld. Vervolgens moeten ze berekenen hoeveel geld ze elke maand opzij moeten zetten om hun geldddroom waar te maken.

Mijn spaarplan

Deel Bijlage: Mijn geldddroom uit en laat de studenten het spaarplan invullen, dit kan ook digitaal. Sta stil bij de geldddromen, het is belangrijk dat ze iets kiezen wat ze echt heel graag willen hebben en het waard vinden om voor te sparen. Denk aan een reis

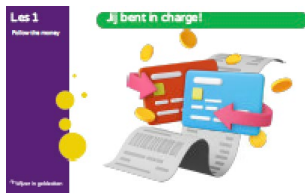
met vrienden, een scooter om je vriend makkelijker op te kunnen zoeken of een nieuwe laptop zodat je sneller kunt werken.

Nabespreken

Bespreek de spaarplannen klassikaal na. Vragen die je kunt stellen zijn:

- Hoeveel maanden moet je sparen om je geldddroom te bereiken?
- Zou je geld kunnen besparen? Hoe?
- Zou je extra geld kunnen verdienen? Hoe?
- Vind je het nuttig om (dagelijks/wekelijks) bij te houden waar je je geld aan uitgeeft? Waarom wel/niet?

Vertel: wat je maandelijks overhoudt, hoef je niet per definitie te sparen. Je kunt er ook voor kiezen om het meteen uit te geven aan iets leuks. Als je een geldddroom hebt, ben je bereid om daarvoor te sparen. Maar wat als je meer geld overhoudt dan verwacht? Geef je dat dan uit aan iets anders leuks, zou je het sparen voor je geldddroom of zet je het opzij voor onverwachte uitgaven? Wat zouden de studenten doen?

Slide 9 – Geldgeluk (3 minuten)

Sluit de les af door de studenten de opdracht te geven om de komende week extra stil te staan bij wat er binnenkomt en wat ze uitgeven. Wat zouden ze anders kunnen doen om dichterbij hun geldddroom te komen?

Les 2

In deze les denken de studenten na over financiële keuzes. Wat zouden zij in een bepaalde situatie doen en waarom? Ze ervaren dat financiële keuzes invloed hebben op hun geldddroom. Ze bedenken manieren om extra geld te verdienen en stellen prioriteiten: als ik mijn geldddroom wil verwezenlijken, wat kan ik dan doen en wat kan ik beter niet doen? Ook denken ze na over verleidingen en bedenken ze hoe ze omgaan met tegenslagen..

Open de les in LessonUp

Toelichting per scherm

Slide 1 - Titelslide

Slide 2 – Instructievideo (7 minuten)

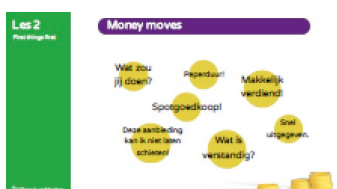
Bekijk de video. Ga dan in gesprek over wat studenten gezien en gehoord hebben. Wat valt op? Wat is herkenbaar? Vragen die je kunt stellen:

- Wie heeft er een bijbaantje en wat verdient je daarmee? Zo niet, verdien je ergens anders geld mee?
- Wat is het gekste klusje waarmee je ooit geld hebt verdiend?
- Waar geef jij het meeste geld aan uit? Weet je hoeveel?
- Bespreek kort wat de studenten hebben meegenomen uit de vorige les.
- Wie heeft er extra gelet op zijn/haar uitgaven?
- Zijn er dingen die je anders doet om dichterbij je geldddroom te komen?
- Wie heeft er extra geld gespaard?

Slide 3 – Lesdoelen (2 minuten)

Bespreek de lesdoelen kort met de studenten. Kunnen de studenten de doelen uitleggen? Hoe kunnen financiële keuzes invloed hebben op je spaargeld? Wat betekent het stellen van prioriteiten? Waarom is dat soms lastig?

Slide 4 – Money Moves (3 minuten)

In de vorige les hebben de studenten hun geldddroom verwoord en hebben ze berekend hoeveel ze daarvoor moeten sparen. Nu gaan de studenten in gesprek over situaties die invloed hebben op hun spaargeld. Ze denken na over financiële keuzes en wat de invloed daarvan is op hun geldddroom.

Op de volgende slide worden verschillende situaties getoond. De studenten denken eerst voor zichzelf na en bespreken het antwoord vervolgens in een groepje van vier. Hierna bespreek je de vraag klassikaal en kun je de inhoud verdiepen door het stellen

van extra vragen. Dit is een mooie kans om ervaringen en meningen uit te wisselen.

Slide 5 – Keuzes maken (1 minuten)

Vertel dat de studenten straks nadenken over financiële keuzes en wat de invloed daarvan is op hun geldddroom. Op de volgende slides worden verschillende situaties getoond. De studenten denken eerst voor zichzelf na en bespreken het antwoord vervolgens in een groepje van vier. Hierna bespreek je de vraag klassikaal en kun je de inhoud verdiepen door het stellen van extra vragen.

Slide 6 – Hoe zou jij dit aanpakken? (5 minuten)

Bespreek de situatie, wat zouden de studenten doen en waarom? Welke afweging hebben ze gemaakt? Stel vragen als:

- Als je besluit het allemaal te doen, dan heb je waarschijnlijk extra geld nodig. Hoe kun je extra geld verdienen? Denk out of the box!
- Wat voor soorten baantjes hebben de studenten gehad?
- Welke manieren om geld te besparen hebben de studenten ooit uitgeprobeerd?
- Hoe heeft jouw keuze invloed op je geldddroom?

Wist je dat uit onderzoek is gebleken dat 42% van de mbo-studenten geen belastingaangifte doet en daardoor belastingteruggave misloopt? Dat is nog eens een makkelijke manier om geld (terug) te verdienen! 45% van de jongeren geeft aan rijk te willen worden. Ze zien beleggen, een eigen onderneming starten en handelen in crypto's als een effectieve manier om dit doel te bereiken.

Hoe is dat voor de studenten in jouw klas? Weten ze waar je op moet letten en welke risico's dit met zich mee kan brengen? Neem eens een kijkje op deze [site](#).

Slide 7 – Hoe zou jij dit aanpakken? (5 minuten)

Bespreek de situatie, wat zouden de studenten doen en waarom? Welke afweging hebben ze gemaakt? Stel vragen als:

- Wie zou er nog een lening aangaan? Bij wie en wat zijn de risico's hiervan?
- Welke oorzaken kun je bedenken voor het ontstaan van schulden bij jongeren? (Denk aan achteraf betalen, het afsluiten van abonnementen, crypto, beleggen, druk voelen om mee te gaan in de nieuwste trends, het aangaan van een lening (bij vrienden), het moeten betalen van een verzekering voor je scooter, reiskosten en gokken.)
- Waar let je op bij het kopen van een nieuwe telefoon? Moet het van een bepaald merk zijn? Is een tweedehands of refurbished telefoon ook goed? Welke afweging maak jij?
- Hoe heeft jouw keuze invloed op je geldddroom?

Wist je dat 49% van de studenten weleens geld uitleent aan vrienden of vriendinnen? Het terugbetalen gaat lang niet altijd goed: 39% van de studenten betaalt op tijd terug, de rest komt soms iets te laat! Ook geeft 34% van de studenten aan het soms of

altijd lastig te vinden om geld terug te vragen. Hoe is dat voor de studenten in jouw klas? [Bron](#).

Slide 8 – Hoe zou jij dit aanpakken? (5 minuten)

Besprek de situatie, wat zouden de studenten doen en waarom? Welke afweging hebben ze gemaakt? Stel vragen als:

- Wie heeft er weleens iets gekocht na het bekijken van een video op social media?
- Wat is er nodig om jou een product te laten kopen?
- Hoe kun je advertenties op social media herkennen?
- Reclamemakers zijn uit op jouw geld! Ze proberen je te verleiden. Wie kan er een voorbeeld noemen of een reclame laten zien waar jij echt gevoelig voor was?
- Hoe kun je achterhalen of een webshop echt is?
- Hoe heeft jouw keuze invloed op je geldddroom?

Achtergrondinformatie

Influencers zijn mensen die invloed hebben op hun volgers op sociale media, zoals YouTube, TikTok, Snapchat en Instagram. Dit komt vaak doordat ze een groot aantal volgers hebben die hun mening of aanbevelingen volgen. Reclame, vooral via influencers, is vaak subtieler dan traditionele reclame. In plaats van een directe advertentie, is de boodschap verweven in de content die mensen toch al graag bekijken. Dit maakt het moeilijker om het verschil te zien tussen reclame en 'echte' inhoud. Influencers spelen vaak in op psychologische technieken zoals sociale bewijskracht (iedereen koopt het, dus het moet wel goed zijn) en schaarste (beperkte aanbiedingen). Dit kan ervoor zorgen dat mensen iets kopen dat ze eigenlijk niet nodig hebben.

Ook het algoritme speelt een grote rol in welke reclames je te zien krijgt. In je feed zie je vooral mensen die op jou lijken en producten die jij ook graag zou willen hebben. Deze reclame op maat maakt de verleiding nog groter.

Het is belangrijk dat consumenten, zoals jongeren, leren om kritisch te kijken naar reclame en de invloed van influencers. Dit houdt in dat ze zich bewust moeten zijn van de technieken die gebruikt worden om hen te verleiden iets te kopen en dat ze moeten nadenken over wat ze echt nodig hebben versus wat hen wordt aangepreft.

Wist je dat veel jongeren zich laten beïnvloeden door influencers bij het nemen van financiële beslissingen? Dit pakt niet altijd slecht uit hoor! 39% van de jongeren heeft hier geld mee verdiend, 46% geld bespaard en 29% heeft geld verloren. Hoe is dat voor de studenten in jouw klas?

Jongeren die (een deel van) hun geld zelf verdienen, denken dat ze zich beter kunnen weren tegen de invloed van influencers. Hoe denken de studenten in jouw klas hierover? [Bron](#).

Les 2

Proef dring die

Hoe zou jij dit aanpakken?

Je hebt een lange dag gehad en staat naar een lekkere frisdrank. Je hebt jezelf beloofd geen **onnodige uitgaven** te doen, omdat je wilt sparen voor je geldddroom, maar een beetje fris is wel heel lekker nu.

• Wat zou jij doen?

1. Ik houd me aan mijn afspraak. Ik doe het niet.
2. Ik vind dat ik het echt verdient heb en een beetje kan toch geen kwaad? Ik koop het en dan kan er ook nog wel een snack bij.

• **Wist je dat...**

*Dit kan in geldddroom

Slide 9 – Hoe zou jij dit aanpakken? (5 minuten)

Bespreek de situatie, wat zouden de studenten doen en waarom? Welke afweging hebben ze gemaakt? Stel vragen als:

- Heb jij bepaalde gewoontes waar je elke maand geld aan uitgeeft?
- Heb je weleens iets gekocht waar je later spijt van had? Iets dat je niet nodig had of nooit hebt gebruikt? Hoe zou je kunnen voorkomen dat je zulke aankopen doet?
- Hoe heeft deze keuze invloed op je geldddroom?

Achtergrondinformatie

Vraag of iemand weet wat de ‘latte-factor’ is. Vertel: latte is een soort koffie met melk die overal ‘to go’ verkocht wordt. Met de ‘latte-factor’ wordt bedoeld dat als je geld wilt besparen, je naar al je kleine, soms onnodige, uitgaven moet kijken. Als je het geld waar je dagelijks een latte to go voor koopt op je spaarrekening zet, dan kan dit op lange termijn een groot bedrag worden. Niet alleen omdat je het geld spaart, maar ook doordat je rente op rente krijgt. Wat valt bij de studenten onder hun ‘latte-factor’? Hoeveel zou je per jaar kunnen besparen als je je meer bewust bent van deze uitgaven? Is dat meer of minder dan je verwacht had?

Wist je dat 30% van de jongeren het lastig vindt om zich te wapenen tegen impulsaankopen en dat online aankopen sneller worden gedaan dan in een fysieke winkel. Geldt dat ook voor de studenten in jouw klas?

Van impulsaankopen heb je vaker spijt dan van geld dat je aan een geldddroom hebt uitgegeven. 83% van de jongeren heeft weleens spijt van iets dat ze gekocht hebben. Ligt dit percentage in jouw klas hoger, lager of komt het overeen? [Bron](#).

Les 2

Proef dring die

Hoe zou jij dit aanpakken?

Je ouders vinden het belangrijk dat je je bewust bent van de **vaste lasten** die zij elke maand hebben. Ze vinden dat je nog lang doucht. Een douchebeurt kost gemiddeld 40.000. Ze besluiten dat jij de bedrag per douchebeurt naar hen moet overmaken.

• Wat zou jij doen?

1. Dit ga ik dus echt niet doen! Ik ga in gesprek.
2. Ik begrijp de keuze van mijn ouders. Ik ga het geld naar ze overmaken.

*Dit kan in geldddroom

Slide 10 – Hoe zou jij dit aanpakken? (5 minuten)

Bespreek de situatie, wat zouden de studenten doen en waarom? Welke afweging hebben ze gemaakt? Stel vragen als:

- Welke vaste lasten hebben je ouders, of jijzelf? Denk aan kosten voor water, huur of hypotheek en elektriciteit.
- Welke vaste lasten hebben de studenten per maand? Is er een manier om deze te verlagen? Denk aan het afsluiten van een goedkoper abonnement of abonnementen die je niet gebruikt opzeggen, het laten checken of je niet te veel huur betaalt, of buiten sporten in plaats van naar de sportschool gaan.
- Wie kan zich vinden in de keuze van de ouders om een bijdrage per douchebeurt te vragen? Zou je per douchebeurt betalen of liever een groter bedrag vooruitbetalen? Waarom?
- Wie moet er thuis kostgeld betalen? Wat vind je daarvan?
- Hoe heeft deze keuze invloed op je geldddroom?

Slide 11 – Wat is het gevolg? (5 minuten)

De situaties van net staan weergegeven op het bord. De studenten slepen de kaartjes naar een plek op de lijn. Waar past het kaartje het best volgens hen? De lijn loopt van ‘negatieve invloed op het bereiken van je geldddroom’ tot ‘positieve invloed op het bereiken van je geldddroom’.

Geef de studenten als tip dat ze de stelling die de meest negatieve invloed heeft op hun geldddroom als eerste op de lijn plaatsen. Anders kunnen er mogelijk wat problemen binnen het programma ontstaan.

Bekijk samen de lijnen die de studenten hebben neergelegd. Komt de volgorde van de kaartjes overeen of zijn er grote verschillen? Stel vragen als:

- **Oranje.** Ga in op de frequentie van bepaalde uitgaven. Stel, je gaat elke week naar de film, zou je het kaartje dan op een andere plek zetten?
- **Geel.** Aan hoeveel geld denk je bij een lening? Is er een verschil tussen een lening van € 100 of € 50?
- **Blauw.** Kennen de studenten onlogische redeneringen die soms bij geld uitgeven horen? Zoals: ‘Ik bestel meer, want dan hoef ik geen verzendkosten te betalen’ of ‘Ik heb € 10 korting in de supermarkt, dus van die tien euro kan ik nu iets anders kopen. Dat is dan gratis’. Wie herkent deze creatieve, maar onlogische berekeningen?
- **Roze.** Welke afweging maak je in je hoofd als je iets wel of niet koopt? Bij wie gaan uitgaven soms spontaan, zonder er echt over na te denken?
- **Paars.** Kijk terug in je rekeningoverzicht, waar geef je elke maand een vast bedrag aan uit? Is dat echt nodig?

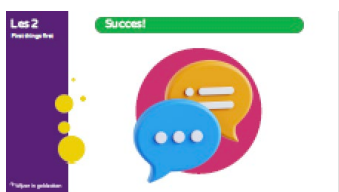

Slide 12 – Wijze lessen? (5 minuten)

Bespreek de dilemma's van de vorige slides kort na. Stel vragen als:

- Hoe zou jij extra geld kunnen verdienen? Waar zou je dat geld dan voor willen gebruiken?
- Hoe kun je omgaan met groepsdruk?
- Wat voor effect hebben reclames en influencers op jou?
- Laat de studenten met deze bril nog eens naar hun maandoverzicht kijken. Zouden ze, met de kennis van nu, volgende maand iets anders doen? Wat voor effect heeft dat op hun spaarplan?

Vertel dat de studenten in de volgende les een begroting gaan maken. Dat geeft inzicht in hoeveel er binnenkomt en hoeveel geld je hebt om uit te geven. In een begroting beschrijf je waar je je geld aan uit wilt geven. Begroten helpt je om keuzes te maken..

Slide 13 – Succes (1 minuut)

Laat de studenten nadenken over wat ze echt willen realiseren en welke keuzes ze moeten maken om dat doel te bereiken.

Les 3

In deze les maken de studenten een begroting en proberen ze hun groepje te overtuigen van hun geldddroom door middel van een korte presentatie. Binnen het groepje krijgt iedereen een rol toegewezen. De groep stelt vragen om de geldddroom te verduidelijken en achter de drijfveer van de presentator te komen. Lukt het de presentator om de groep en zichzelf te overtuigen van de haalbaarheid van zijn geldddroom?

Open de les in LessonUp

Instructies

Met een paperclip is aangegeven bij welke slide je een bijlage nodig hebt.

- Bijlage: Mijn begroting. Digitaal of geprint voor iedere student
- Bijlage: Presenteren als een pro. Digitaal of geprint voor iedere student
- Bijlage: Praatkaartjes. Digitaal of geprint voor ieder viertal
- Eventueel een rekenmachine

Toelichting per scherm

Slide 1 - Titelslide

Slide 2 – Instructievideo (7 minuten)

Bekijk de video. Ga daarna in gesprek over wat studenten gezien en gehoord hebben. Wat valt op? Wat is herkenbaar? Vragen die je kunt stellen:

- Hoe zou jij jezelf omschrijven in omgang met geld?
- Is er weleens gedoe over geld met je vrienden? Hoe ga je daarmee om?
- Ben je weleens opgelicht? Weet je hoe je oplichters en nep-websites kunt herkennen?

Bespreek wat de studenten hebben meegenomen uit de vorige les. Welke financiële keuzes hebben ze gemaakt? Wie heeft er te maken gehad met onverwachte uitgaven of inkomsten? Hoe ben je hiermee omgegaan? Welke tips hadden je ouders?

Slide 3 – Lesdoelen (2 minuten)

Bespreek de lesdoelen kort met de studenten. Vraag in welke situaties het belangrijk kan zijn om over overtuigingskracht te beschikken. Denk aan onderhandelen over je loon, het kopen van een auto of als je iets moet presenteren.

Slide 4 – Korte, middellange en lange termijn (4 minuten)

De studenten gebruiken hun spaarplan en inzichten die ze in de vorige les hebben opgedaan om een begroting te maken. (Gebruik Bijlage Mijn begroting). Hoeveel geld willen ze de komende maand uitgeven aan kleding, eten, etc.? Vertel dat deze begroting het beginpunt wordt om hun gelddroom waar te maken. In de volgende opdracht houden ze hier een presentatie over, het is dus belangrijk dat ze er goed overdenken.

De studenten kunnen de begroting ook invullen aan de hand van het rekeningoverzicht van Finn uit de vorige les. Ze leven zich in zijn situatie in. Wat moet Finn doen om zijn gelddroom te verwezenlijken. Is jouw gelddroom realistisch voor Finn?

Slide 5 – Korte, middellange en lange termijn (4 minuten)

Bespreek de begrotingen na. Stel vragen als:

- Hoe draagt deze begroting bij aan het realiseren van je gelddroom?
- Ben je van plan om zaken anders te doen ten opzichte van vorige maand en zo ja, wat dan?
- Kun je het zelf of heb je er hulp bij nodig?
- Zijn er zaken waarop je zou willen besparen en hoe ga je dat doen?

Slide 6 – Presenteren als een pro (4 minuten)

In de vorige lessen hebben de studenten hun gelddroom verwoord. Ook hebben ze een spaarplan en een begroting gemaakt om deze droom te realiseren. Hoe overtuigd zijn de studenten van hun plannen? Ze proberen elkaar straks met argumenten te overtuigen dat zij hun gelddroom kunnen waarmaken. Laat de studenten hun presentatie voorbereiden met behulp van Bijlage Presenteren als een pro.

Een goede voorbereiding...

De studenten krijgen straks drie minuten de tijd om hun presentatie voor te bereiden. Ze denken na over de vragen die op het bord zijn weergegeven.

Gebruik deze tips om straks de discussies te sturen:

Stel de gespreksregels samen met de studenten op.

Geef de studenten de tijd om hun presentatie voor te bereiden.

Bewaak de tijd (samen met de observatoren).

Loop rond en stel vragen.

Geef complimenten en vertel de klas welke goede dingen je gehoord hebt.

Slide 7 – Stap voor stap (2 minuten)

Hoe gaan we te werk?

Leg uit wat de bedoeling is. Een student presenteert zijn gelddroom aan het groepje. Hij probeert het groepje ervan te overtuigen, maar ook te inspireren. De student legt uit wat zijn gelddroom is, waarom hij deze droom wil waarmaken en hij vertelt hoe hij zijn gelddroom gaat verwezenlijken. Twee groepsleden kiezen een praatkaartje en hebben de taak om vragen te stellen. (Gebruik Bijlage: Praatkaartjes) De observator houdt de tijd bij, grijpt in als het nodig is en geeft feedback.

Bij drie studenten: laat de observator weg.
Bij vijf studenten: drie studenten stellen kritische vragen.

Besprek voorafgaand het belang van feedback. Dit is niet hetzelfde als het leveren van kritiek, maar een middel om elkaar sterker te maken. Geef feedback op verbeterpunten, vertel hoe je het zelf zou doen en vergeet niet om ook complimenten te geven.

Praat ook met de studenten over een krachtige presentatie. Leg uit dat overtuigen niet alleen over de inhoud gaat, maar ook over hoe je iets overbrengt: hoe gebruik je je stem, wat doe je met je armen, sta je stevig op de grond, kijk je het publiek aan en hoe reageer je op een vraag waar je het antwoord eigenlijk niet op weet?

Slide 8 – Zo ga ik het doen! (20 minuten)

Ieder groepje kiest een presentator. Geef de presentator één minuut de tijd om zijn presentatie voor te bereiden. Terwijl de presentator zich voorbereidt, kiezen de twee andere studenten een praatkaartje (weergegeven op het bord). Ieder kaartje mag maar één keer gekozen worden. De studenten leven zich in hun rol in (vriend, trainer, decaan). Ze bedenken ook extra vragen die ze kunnen stellen.

De presentator geeft een presentatie die 1 tot 1,5 minuut duurt. De observator houdt de tijd bij.

Als de presentator klaar is, krijgen de twee studenten twee minuten de tijd om kritische vragen te stellen die de presentator moet beantwoorden.

Na twee minuten geeft de observator feedback. Is hij overtuigd van het spaarplan? Waar moet nog beter over nagedacht worden?

Als iedereen geweest is, kiest het groepje de student die het meest overtuigend was.

Slide 9 – Dit is mijn geldddroom (5 minuten)

Besprek de presentaties met de studenten na. Focus niet alleen op de inhoud van de presentaties, maar ook op de manier van presenteren: hoe wordt het gepresenteerd, hoe overtuig je iemand, welke argumenten worden gebruikt en hoe wordt er met vragen omgegaan?

Vraag de studenten wat ze geleerd hebben van andere geldddromen en de kritische vragen die zijn gesteld. Wiens geldddroom en ideeën om deze te verwezenlijken kunnen een inspiratiebron voor anderen zijn? Hoe zou de feedback die ze hebben gekregen hun eigen plan verbeteren? Wat kunnen ze in hun presentatie veranderen om overtuigender te zijn?

Vraag eventueel een student die eruit sprong zijn presentatie voor de groep te houden. Wat maakt deze presentatie zo krachtig? Wat kunnen anderen hiervan leren?

4. Explainervideo's

Naast de video's in de lessen zijn er Explainervideo's beschikbaar. Bekijk met je studenten onze korte uitlegfilmpjes over financiële onderwerpen als reclame, influencers, in-game aankopen en geldcriminaliteit. De filmpjes sluiten af met enkele gespreksvragen voor in de klas. De video's zijn te vinden op:

Bekijk de explainervideo's

Deze filmpjes geven studenten nog meer informatie over de onderwerpen waarmee ze aan de slag gaan. De explainers sluiten af met enkele gespreksvragen en zijn daardoor goede gespreksstarters om te ontdekken hoe klasgenoten ernaar kijken.

Opbouw van de Explainers

Onze twee presentatoren nemen je mee op een afwisselende reis, waarin ze herkenbare scenario's bespreken en uitspelen, verhelderende informatie delen en jongeren hun geldkwesties onder de loep nemen.

Aftrap via WhatsApp

Elk script begint met een herkenbaar App-gesprek tussen onze hoofdpersonen: "Ik heb nu iets meegemaakt..." - een kort gesprek dat de toon zet voor het onderwerp van de video.

"Monnie" als Siri

"Monnie" onze geldwijze Siri, verschijnt als een kleine, simplistisch icoon af en toe op eigenwijze maar informatieve manier naar voren. Het is een simpel icoon in de vorm van een muntje die link boven in het scherm verschijnt. Net als een echte Siri komt hij met antwoorden of feitjes als een soort alwetende verteller. Met een vervelend, robot achtig stemmetje verteld hij soms informatie.

